

EWA KAPELA <https://orcid.org/0000-0002-6215-9215>

Uniwersytet Śląski w Katowicach

WYBRANE PROBLEMY TŁUMACZENIA POLSKIEJ TERMINOLOGII PODATKOWEJ NA JĘZYK ROSYJSKI

SOME PROBLEMS OF TRANSLATING POLISH TAX TERMINOLOGY INTO RUSSIAN

The article focuses on the difficulties with finding Polish-Russian *translation equivalents* for personal income tax terminology. The method of their fixation in specialized translation dictionaries is verified. In case of detecting the absence of an equivalent or its inadequacy, potential translation solutions are proposed based on parallel texts. The Polish- and Russian-language forms of annual personal income tax returns and the main regulatory legal acts that codify the terms used in the returns have been used as parallel texts. Based on the analysis, errors in translation dictionaries were identified, and recommendations for determining translation correspondences were formulated.

Key words: specialized translation, translation correspondences, income tax, terms

Teoretycy przekładu zgodnie podkreślają, że ze względu na trudności interpretacyjne oraz kulturowe uwarunkowania tekstów prawnych i prawniczych ich tłumaczenie jest czynnością bardziej złożoną niż tłumaczenie innych tekstów specjalistycznych (por. Jerzy Pieńkos, Barbara Kielar, Danuta Kierzkowska¹). Ścisłe powiązanie terminów prawnych z systemem prawnym określonego kraju powoduje, że wie-

¹ J. Pieńkos, *Podstawy juryslingwistyki. Język w prawie – prawo w języku*, Oficyna Prawnicza Muza SA, Warszawa 1999; J. Pieńkos, *Podstawy przekładoznawstwa: od teorii do praktyki*, Zakamycze, Kraków 2003; B. Kielar, *TS w układzie międzynarodowej komunikacji zawodowej (na przykładzie tłumaczenia tekstów prawnych)*, w: B. Kielar, S. Grucza (red.), *Języki specjalistyczne 3: Lingwistyczna identyfikacja tekstów specjalistycznych*, Katedra Języków Specjalistycznych Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2003, s. 121–133; B. Kielar, *Zarys translatoryki*, Katedra Języków Specjalistycznych Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2003; D. Kierzkowska, *Tłumaczenie prawnicze*, Wydawnictwo TEPIS, Warszawa 2002.

le z nich jest „pojęciowo nieprzystawalnych”². W przeciwieństwie do nich terminy nauk ścisłych i technicznych, różniąc się formalnie w poszczególnych językach, odnoszą się zwykle do takich samych obiektywnie istniejących denotatów. Poszukiwanie ekwiwalentów ułatwia większa niż w naukach humanistycznych jednoznaczność i precyzja znaczenia terminów³ oraz ich unifikacja, zarówno w obrębie jednego języka, jak i w skali międzynarodowej. Systematyzacja terminologii specjalistycznej z wymienionych dziedzin jest wynikiem działalności międzynarodowych oraz krajowych organizacji normalizacyjnych, takich jak ISO (*International Organization for Standardization*), Europejski Komitet Normalizacyjny CEN (*Comité Européen de Normalisation*) czy Polski Komitet Normalizacyjny (PKN). Danuta Kierzkowska zaznacza, że terminologia międzynarodowa odnosi się zwykle do „pojęć pozbawionych specyfiki kulturowej o znaczeniu jednakowo zrozumiałym dla odbiorców niezależnie od kultury, z której wywodzą się”⁴, co potwierdza wykaz „sektorów normalizacji” PKN⁵. Z ujednoliconą terminologią międzynarodową mamy do czynienia również w innych dziedzinach nauki i wiedzy w sytuacji, kiedy odnosi się ona do pojęć „na wysokim poziomie abstrakcji”, co do znaczenia których osiągnięto konsensus (np. zbiory terminologii organizacji wchodzących w skład ONZ)⁶.

Jerzy Pieńkos słusznie konstatuje, iż terminologii nie można sprowadzić wyłącznie do katalogu nazw, ponieważ jest ona równocześnie „zagadnieniem społecznych rzeczywistości, którym te nazwy odpowiadają lub powinny odpowiadać”⁷. W przypadku tekstów prawnych i prawniczych wspomniane rzeczywistości — prawne, kulturowe, społeczne, polityczne — są nacechowane narodowościowo, co utrudnia poszukiwanie przystających ekwiwalentów międzyjęzykowych. Nie dotyczy to prawa międzynarodowego, czyli „stanowionego przez instytucje lub organizacje na rzecz społeczności międzynarodowej, do której zasady tego prawa odnoszą się w jednakowym stopniu i nie uwzględniają specyfiki żadnej z kultur

² D. Kierzkowska, *Tłumaczenie prawnicze...*, s. 22.

³ Por. Z. Kozłowska, *O przekładzie tekstu naukowego (na materiale tekstów językoznawczych)*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2007, s. 125–126.

⁴ D. Kierzkowska, *Tłumaczenie prawnicze...*, s. 91.

⁵ Polski Komitet Normalizacyjny, <https://www.pkn.pl/normalizacja/sektory-normalizacji> (08.02.2022).

⁶ D. Kierzkowska, *Tłumaczenie prawnicze...*, s. 91.

⁷ J. Pieńkos, *Podstawy przekładoznawstwa...*, s. 210.

państw wchodzących w jej skład”⁸ (np. Karta Narodów Zjednoczonych ONZ, prawo Unii Europejskiej czy Światowej Organizacji Handlu). Daje to możliwość stworzenia wspólnej bazy terminologicznej, takiej jak działająca pod auspicjami Unii Europejskiej wielojęzyczna, międzyinstytucjonalna i interaktywna baza terminologii IATE (*Interactive Terminology for Europe*)⁹. „Umożliwia [ona] łatwy dostęp do zatwierdzonej terminologii związanej z UE, a tym samym zapewnia stałość i wiarygodność terminologii, co jest niezbędne dla tworzenia jasnych i jednoznacznych tekstów w celu zagwarantowania zarówno zasadności, jak i przejrzystości procesu legislacyjnego oraz skutecznej komunikacji z obywatelami Unii”¹⁰.

W przypadku interesującej nas polsko- i rosyjskojęzycznej terminologii z zakresu prawa podatkowego tłumacz nie może kierować się uzusem międzynarodowym, ponieważ taki nie istnieje. Źródło wiedzy terminologicznej w tej dziedzinie może stanowić uzus narodowy (terminologia odpowiednio polskich i rosyjskich aktów prawnych, będących jednocześnie źródłem wiedzy przedmiotowej¹¹) oraz lokalny uzus translacyjny¹² reprezentowany przez *Umowę między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Federacji Rosyjskiej w sprawie unikania podwójnego opodatkowania w zakresie podatku od dochodu i majątku*¹³, polsko-rosyjskie i rosyjsko-polskie słowniki terminologiczne¹⁴ oraz oficjalne publikacje o tematyce spe-

⁸ D. Kierzkowska, *Thumaczenie prawnicze...*, s. 91–92.

⁹ IATE, <https://iate.europa.eu/home> (07.02.2022).

¹⁰ *Komunikat prasowy Komisji Europejskiej z 28.06.2007 roku*, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/IP_07_962 (07.02.2022).

¹¹ Prawo podatkowe w Polsce jest regulowane przez Konstytucję RP, ustawy podatkowe, rozporządzenia i inne akty prawne, określające zasady opodatkowania, przepisy podatkowe Unii Europejskiej oraz umowy międzynarodowe. Źródło prawa podatkowego w Rosji stanowią Konstytucja, Kodeks podatkowy, federalne i lokalne akty prawne oraz umowy międzynarodowe.

¹² Por. D. Kierzkowska, *Thumaczenie prawnicze...*, s. 92–92, 100.

¹³ Ros. Соглашение от 22 мая 1992 года между Правительством Российской Федерации и Правительством Республики Польша *Об избежании двойного налогообложения доходов и имущества*. Umowa została sporządzona w Moskwie 22.05.1992 roku i zmodyfikowana przez paryską *Konwencję wielostronną implementującą środki traktatowego prawa podatkowego mające na celu zapobieganie erozji podstawy opodatkowania i przenoszeniu zysku*, którą Polska i Rosja podpisały w 2017 roku, <https://www.podatki.gov.pl/podatkowa-wspolpracamiedzynarodowa/wykaz-umow-o-unikaniu-podwojnego-opodatkowania/>; https://www.nalog.gov.ru/rn77/about_fts/inttax/mpa/dn/ (07.02.2022).

¹⁴ Wybrane źródła leksykograficzne w porządku chronologicznym: L. Jochym-Kuliszkowa, E. Kossakowska, S. Stawarz, *Polsko-rosyjski słownik handlowy*,

cjalistycznej¹⁵. Niestety terminologiczne słowniki przekładowe niejednokrotnie okazują się niewystarczającym wsparciem w praktyce tłumaczeniowej. Przyczyną takiego stanu rzeczy, poza czynnikami obiektywnymi, jak ograniczona objętość czy dezaktualizacja ich zawartości, jest niewystarczająca adekwatność lub niepoprawność translatów proponowanych w niektórych źródłach leksykograficznych.

W literaturze przedmiotu wskazuje się na możliwość kształtowania tekstu przekładu w zależności od specyfiki i oczekiwań odbiorcy docelowego:

Tłumaczenie terminów prawnych dla odbiorcy bliskiego powinno być oparte na zasadzie ekwiwalencji denotacyjnej, tj. ukierunkowanej na język źródłowy, podczas gdy tłumaczenie dla odbiorcy dalekiego – na ekwiwalencji konotacyjnej, tj. ukierunkowanej na język docelowy [... z zastrzeżeniem, że] obie procedury mogą mieć zastosowanie wyłącznie wtedy, gdy w obu systemach prawnych istnieją przynajmniej w jakimś stopniu podobne do siebie pojęcia, których nazwy (terminy) można ze sobą porównywać¹⁶.

Zwolennicy tłumaczenia „źródłopodobnego” podkreślają, że pozwala ono na wyraźne rozróżnianie przynależności dokumentów do określonego systemu prawnego¹⁷. Wiąże się jednocześnie z pewnym

---

PWN, Warszawa–Kraków 1995 – dalej w tekście artykułu PRSH; L. Jochym-Kuliszkowa, E. Kossakowska, *Rosyjsko-polski słownik handlowy*, PWN, Warszawa–Kraków 1996 – RPSH; B. Konopielko, *Słownik finansowy rosyjsko-polski*, Wyd. Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 1996 – SF; J. Lubocha-Kruglik, T. Zobek, A. Zych, *Rosyjsko-polski słownik tematyczny. Ekonomia*, PWN, Warszawa 2001 – SE; J. Lukszyn, W. Zmarzer (red.), *Podręczny polsko-rosyjski słownik biznesmena*, Difin, Warszawa 2004 – SB; L. Jochym-Kuliszkowa, E. Kossakowska, *Słownik polsko-rosyjski Biznes i gospodarka*, PWN, Warszawa 2009 – PRSBG; L. Jochym-Kuliszkowa, E. Kossakowska, *Słownik rosyjsko-polski. Biznes i gospodarka*, PWN, Warszawa 2009 – RPSBG; P. Kapusta, *Polsko-rosyjski słownik prawa podatkowego*, Dr Lex, Kraków 2011 – PRSP.

¹⁵ Np. informatory dla obcokrajowców publikowane pod auspicjami organizacji rządowych zamieszczane na stronach Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu czy na Portalu Promocji Eksportu: *Справочник инвестора – Польша – Правила ведения бизнеса*, Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych oraz JP Weber Dudarski Sp. k., Warszawa 2016, https://www.paih.gov.pl/publikacje/jak_prowadzic_dzialalnosc_gospodarcza_w_Polsce (09.02.2022); *Rosja – przewodnik po rynku*, Polska Agencja Inwestycji i Handlu S.A., Warszawa 2018, <https://www.paih.gov.pl/publikacje/eksport> (09.02.2022), <https://russia.trade.gov.pl/ru> (09.02.2022).

¹⁶ D. Kierzkowska, *Tłumaczenie prawnicze...*, s. 104.

¹⁷ Por. Tamże, s. 65–70.

niebezpieczeństwem, ponieważ „tendencja do nadmiernej dosłowności może prowadzić do wywołania u odbiorców wtórnych fałszywych skojarzeń co do istoty instytucji funkcjonujących w lingwokulturze źródłowej”¹⁸. Zwolennicy ekwiwalencji dynamicznej (funkcjonalnej) uważają z kolei, że „jest [ona] najbardziej skuteczna i przydatna dla osiągnięcia równoznaczności lub równoważności pojęć i terminów dotyczących prawa”¹⁹.

Jeżeli odbiorcą tekstu przekładu jest specjalista (a zakładamy, że dla takich osób tłumaczy się teksty prawne i prawnicze), istotne jest niezacieranie w tekście specyfiki innego systemu prawnego, dające możliwość porównań z systemem rodzimym. W tekście przekładu adresowanym do „odbiorców dalekich” (np. turystów, dziennikarzy) można dopuścić tłumaczenie przybliżone mające na celu ogólne zaznajomienie odbiorcy z pojęciami obcego systemu prawnego²⁰.

W celu zilustrowania trudności z ustalaniem polsko-rosyjskich par przekładowych skupimy się na niektórych terminach związanych z podatkiem dochodowym od osób fizycznych używanych w polskim zeznaniu podatkowym. Sprawdzimy, czy oraz w jakiej postaci terminy te są odnotowane w dwujęzycznych słownikach specjalistycznych oraz jakie odpowiedniki przekładowe im przypisano. W przypadku stwierdzenia braku ekwiwalentu lub jego nieadekwatności w oparciu o teksty paralelne postaramy się zaproponować potencjalne rozwiązania translatorskie.

Barbara Kielar wyjaśnia, że „dla potrzeb translacyjnych poszukuje się bardzo szczegółowych wzorów używania języka, odzwierciedlonych w tekstach paralelnych w ramach analogicznych działań komunikacyjnych”²¹. Nie jest to oczywiście czynność prosta, przynosząca szybkie i jednoznaczne odpowiedzi, ponieważ jak podkreśla Jerzy Pieńkos „trud tłumacza zaczyna się tam, gdzie kończy się komparatystyka”²².

Mając na uwadze powyższe, jako teksty równoległe (ze świadomością braku pełnej symetrii między nimi²³) potraktujemy formuła-

¹⁸ B. Kielar, *TS w układzie międzynarodowej komunikacji zawodowej...*, s. 131–132.

¹⁹ J. Pieńkos, *Podstawy przekładoznawstwa...*, s. 298.

²⁰ Por. D. Kierzkowska (red.), *Kodeks tłumacza przysięgłego z komentarzem*, TEPIS, Warszawa 2005, s. 87–89.

²¹ B. Kielar, *O prawie i jego językach*, „Komunikacja specjalistyczna” 2009, nr 2, s. 51.

²² J. Pieńkos, *Podstawy juryslingwistyki...*, s. 121.

²³ Różnice dotyczą przede wszystkim nieco innego określenia kategorii podatników, dla których przeznaczone są wskazane formularze, co wynika bezpośrednio

rze rocznego zeznania podatkowego osób fizycznych: pol. *Zeznanie o wysokości osiągniętego dochodu (poniesionej straty)* (dalej w tekście PIT-37) i ros. *Налоговая декларация по налогу на доходы физических лиц* (dalej w tekście 3-НДФЛ) oraz podstawowe akty regulujące, w których skodyfikowano używane w ww. deklaracjach terminy: pol. *Ustawa z dnia 26 lipca 1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych* (dalej: Ustawa) oraz *Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. ordynacja podatkowa* (dalej: Ordynacja) i ros. *Налоговый кодекс Российской Федерации* (dalej: Kodeks), w szczególności zawarty w drugiej części Kodeksu rozdział 23. poświęcony podatkowi dochodowemu od osób fizycznych: *Налоговый кодекс Российской Федерации (часть вторая) от 05.08.2000, Глава 23. Налог на доходы физических лиц.*

Przywołana wyżej nazwa rosyjskiej deklaracji podatkowej oraz tytuł odpowiedniego rozdziału z Kodeksu wskazują na istnienie rosyjskojęzycznego ekwiwalentu polskiego terminu *podatek dochodowy od osób fizycznych – налог на доходы физических лиц*. Słowniki przekładowe proponują wiele innych rozwiązań, na przykład: *подходный налог, взимаемый с физических лиц* (PRSH); *подходный налог с физических лиц* (SE); *подходный налог (взимаемый с физических лиц)* (SB); *подходный налог с физических лиц*; *налог на доходы физических лиц* (PRSBG); *подходный налог с физических лиц*; *личный подходный налог (ЛПД)*; *налог на доходы физических лиц*; *налог на личные доходы* (PRSP).

Oprócz wskazanego wcześniej ekwiwalentu za drugi uznany należałoby przyjąć *подходный налог с физических лиц*. Taki termin występował w nazwie rosyjskiej ustawy *О подходном налоге с физических лиц* z 1991 roku, która przestała obowiązywać w 2000 roku po wprowadzeniu drugiej części Kodeksu podatkowego. Ponadto w takim samym brzmieniu funkcjonuje on w tekście wspomnianej umowy bilateralnej o unikaniu podwójnego opodatkowania.

Mimo istnienia dwóch uznanych ekwiwalentów charakteryzujących się największą częstotliwością użycia i odnotowanych w wydanych wcześniej słownikach dwujęzycznych *Polsko-rosyjski słownik prawa podatkowego* Piotra Kapusty proponuje dodatkowe dwa

---

z regulacji prawnych, a także struktury dokumentów (zakres informacji, które należy wykazać oraz ich umiejscowienie w formularzach lub w odpowiednich załącznikach).

translaty: *налог на личные доходы* i *личный подоходный налог* (ЛПД). Wykazują one podobieństwo do anglojęzycznego terminu *personal income tax*, od którego pochodzi funkcjonujący w języku polskim skrót PIT (drugi translat jest przykładem kalki leksykalnej). Przytaczanie znacznie rzadziej używanych w języku rosyjskim terminów, w dodatku odnoszących się do innego obszaru kulturowego i funkcjonujących w tekstach rosyjskojęzycznych dotyczących innych niż polski systemów podatkowych²⁴ nie wydaje się konieczne, choć może być usprawiedliwione — jako wskazanie na realia obce odbiorcy przekładu. Niezrozumiałe natomiast jest opatrzenie drugiego z wymienionych translatów skrótowcem ЛПД, który mimo posiadania dziewięciu różnych eksplikacji w *Słowniku skrótów języka rosyjskiego* w żadnym przypadku nie odnosi się do podatków²⁵. Podobne rozwiązanie zastosowali autorzy rosyjskojęzycznego kompendium wiedzy na temat warunków prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce, którzy utworzyli rosyjski odpowiednik polskiego terminu poprzez kalkę z języka angielskiego: *podatek dochodowy od osób fizycznych* — *personal income tax* — *персональный подоходный налог*²⁶.

W przypadku stwierdzenia nieścisłości w rocznym zeznaniu podatkowym zarówno w Polsce, jak i w Rosji podatnik ma możliwość skorygowania złożonej uprzednio deklaracji. W takiej sytuacji w deklaracji PIT-37 polski podatnik zaznacza, że celem złożenia dokumentu jest *korekta zeznania*, natomiast w deklaracji 3-НДФЛ rosyjski podatnik wpisuje numer korekty — *номер корректировки* (0, jeśli składa zeznanie po raz pierwszy). Terminologię związaną ze wspomnianym działaniem znajdziemy w *Polsko-rosyjskim słowniku prawa podatkowego*. Pod artykułem hasłowym *korekta zeznania podatkowego*, którym przypisano takie same translaty: *корректировка налоговой декларации*, *корректировка*

²⁴ Ч. Дж. Вулфел, *Энциклопедия банковского дела и финансов*, пер. Б.Е. Манзеров и др., Федоров, Москва 2000, https://banking_finance.academic.ru (10.02.2022); С. Фишер, Р. Дорнбуш, Р. Шмалензи, *Экономика*, пер. С. С. Сапова, Москва 1995, <https://economy-ru.info/info/81664/> (10.02.2022).

²⁵ *Sokr.ru. Словарь сокращений русского языка*, <https://www.sokr.ru/ЛПД> (09.02.2022).

²⁶ *Справочник инвестора — Польша. Правила бизнеса*, Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych oraz JP Weber Dudarski Sp. k., Warszawa 2009, s. 108, <https://www.paih.gov.pl> (8.02.2022); *Справочник инвестора...*, s. 118.

декларации о доходах (PRSP). Z językowego punktu widzenia zaproponowane tłumaczenie jest poprawne oraz zrozumiałe, jednak przyznanie mu statusu terminu ekwiwalentnego polskiemu transladowi jest kwestią sporną. Problem polega na wieloznaczności jednostki wyjściowej, ponieważ wyraz *korekta* oznaczać tu może zarówno czynność (poprawianie), jak i dokument będący jej wynikiem. Słownikowy translac zawiera w sobie jedynie znaczenie czynnościowe (por. *корректировка* w znaczeniu ‘вносить коррективы во что-н., поправлять’²⁷), przy czym w takiej postaci nie występuje on w rosyjskich aktach normatywnych. Warto nadmienić, że omawiany termin polski jest używany w Ustawach w kilku wariantach synonimicznych *korekta deklaracji*, *korekta zeznania*, *deklaracja korygująca*, *zeznanie korygujące*, każdorazowo w znaczeniu rzeczownikowym (‘dokument stanowiący uzupełnienie wcześniejszego dokumentu, korygujący zawarte w nich dane’²⁸), o czym świadczą przytoczone niżej wyimki:

Skorygowanie deklaracji następuje przez złożenie **korygującej deklaracji** (Ordynacja, art. 81).

Jeśli podatnik złoży **korektę zeznania** [...] kwota tych zaliczek ulega zwiększeniu lub zmniejszeniu [...] jeżeli **zeznanie korygujące** zostało złożone w urzędzie skarbowym do końca roku [...] (Ustawa, art. 44).

Korektę deklaracji [...] należy złożyć w terminie miesiąca [...] (Ordynacja, art. 119).

Ustalenie jednoznacznego odpowiednika przekładowego przywołanych jednostek umożliwia lektura odpowiednich zapisów z rosyjskiego Kodeksu podatkowego, zgodnie z którym dokument korygujący złożoną deklarację to *уточненная налоговая декларация*:

При обнаружении налогоплательщиком в поданной им в налоговый орган налоговой декларации факта неотражения или неполноты отражения сведений, а также ошибок, приводящих к занижению суммы налога, подлежащей уплате, налогоплательщик обязан внести необходимые изменения в налоговую декларацию и **представить в налоговый орган уточненную налоговую декларацию** в порядке, установленном настоящей статьей (Kodeks, cz. 1, art. 81).

²⁷ С.И. Ожегов, Н.Ю. Шведова, *Толковый словарь русского языка*, Азбуковник, Москва 2003, s. 298.

²⁸ P. Żmigrodzki (red.), *Wielki słownik języka polskiego*, <https://wsjp.pl/> (9.02.2022).

Oficjalny status tego terminu potwierdza używanie go przez główny rosyjski organ podatkowy, tj. Federalną Służbę Podatkową:

Уточнённая налоговая декларация подается в следующих случаях: При обнаружении ошибок или недостоверных сведений в представленной в налоговый орган налоговой декларации, которые привели к занижению суммы налога, подлежащей уплате, налогоплательщик обязан внести соответствующие изменения путём представления уточнённой декларации²⁹.

W oparciu o inny artykuł Kodeksu omawiany dokument może być określony jako *корректирующая налоговая декларация*, chociaż nie jest to termin powszechnie używany, por.

Формы и порядок заполнения форм налоговой декларации [...] налоговые органы не вправе требовать от налогоплательщиков [...] сведений, [...] за исключением: 1) вида документа: первичный (**корректирующий**); [...] (Kodeks, cz. 1, art. 80).

W związku z istnieniem w rosyjskim systemie podatkowym adekwatnego terminu uznanie polskiej jednostki za bezekwiwalentową i dosłowne jej tłumaczenie wydaje się nieuzasadnione³⁰. Zgodnie z wytycznymi dla tłumaczy przysięgłych „tłumacząc na języki obce z polskiego zaleca się uwzględniać przyjętą dla określonych pojęć terminologię w języku docelowym, jeżeli ich zakresy znaczeniowe pokrywają się na tyle, że mogą być utożsamiane z pojęciami w obcym systemie prawnym”³¹.

Podczas wypełniania polskiej deklaracji podatkowej i wyliczania należnego podatku dochodowego kluczowe jest odróżnianie terminów *приход* i *доход*. Drugi z nich posiada ustalony ekwiwalent przekładowy *доход*. Tłumaczenie pierwszego nie jest już tak oczywi-

²⁹ *Подача уточнённых деклараций*. Федеральная налоговая служба. Официальный сайт, https://www.nalog.gov.ru/rn77/taxation/reference_work/utoch_dek/ (9.02.2022).

³⁰ Por. częstotliwość użycia poszczególnych sformułowań na podstawie wyników wyszukiwania w Google (20.02.2022): „уточненная налоговая декларация” — 35 100; „подать уточненную налоговую декларацию” — 7030; „корректировка налоговой декларации” — 3170 (w znaczeniu czasownikowym); „подача уточненной налоговой декларации” — 1970; „корректирующая налоговая декларация” — 466; „подать корректировку налоговой декларации” — 10; „корректировка декларации о доходах” — nie znaleziono żadnych wyników; „подача корректировки налоговой декларации” — nie znaleziono żadnych wyników.

³¹ D. Kierzkowska (red.), *Kodeks tłumacza...*, s. 92.

ste, ponieważ w Kodeksie podatkowym Federacji Rosyjskiej nie różni się przychodów i dochodów.

W specjalistycznych słownikach polsko-rosyjskich i rosyjsko-polskich odnotowano następujące pary przekładowe zawierające omawiany termin: *przychód* — *доход, прибыль, приход*; *przychody brutto* — *валовой доход*; *przychody pieniężne* — *денежные доходы* (PRSH); *przychód* — *доход, прибыль, księг. приход* (PRSBG); *przychód* — *приход, доход*; *przychód podatkowy* — *приход, облагаемый налогом*; *przychód podlegający opodatkowaniu* — *приход подлежащий налогообложению, облагаемый налогом приход* (PRSP); *общий (совокупный, валовой) доход* — *przychody brutto, dochód ogólny (łąчны, globalny)* (SE).

Obok najczęstszego translatu *доход* pojawiają się jeszcze *прибыль* i *приход*. Terminu *прибыль* (pol. *zysk*, por. SF) nie możemy uznać za odpowiednik pol. *przychodu* osoby fizycznej, ponieważ w rosyjskim Kodeksie podatkowym stosowany jest w odniesieniu do zysków organizacji (*налог на прибыль организаций*), natomiast w interesującej nas deklaracji podatkowej dotyczy zysków kontrolowanej przed podatnika firmy zagranicznej (*Применяемый порядок определения прибыли (убытка) контролируемой иностранной компании*). Mimo tego zastrzeżenia termin *прибыль* jest stosowany (przy czym niekonsekwentnie) przez autorów rosyjskojęzycznych informatorów na temat działalności gospodarczej w Polsce w odniesieniu do przychodów i dochodów osób fizycznych, por.:

Подходный налог с физических лиц

Вся **совокупная общемировая прибыль частных лиц**, являющихся резидентами Польши (домицилированных), подлежат налогообложению [cytat w oryginalnym zapisie]³².

Польским законодательством рассматриваются разные источники доходов. Как правило, **прибыль от каждого из источников** рассчитывается отдельно. **Прибылью** считается разница между валовыми доходами и валовыми расходами, полученными в финансовом году³³.

Законом о персональном налоге предусматривается целый ряд послаблений налоговых правил или снижение налоговых ставок для **дохода/прибыли**, полученных на территории Польши нерезидентами³⁴.

³² *Бизнес по-польски. Деловой справочник — руководство*, PAiIZ S.A., Ernst&Young, Warszawa 2007, s. 105, https://www.paih.gov.pl/files/?id_plik=9636 (7.02.2022).

³³ *Справочник инвестора...*, s. 120.

³⁴ Тамże.

Kolejny translat — *приход* to termin z zakresu księgowości oznaczający wpływ środków odnotowywany w księgach rachunkowych³⁵ (został opatrzony stosownym kwalifikatorem w PRSBG, por. wyżej). Należy podkreślić, że termin ten nie jest używany ani w rosyjskim Kodeksie, ani w deklaracjach, dlatego zdumiewa jego obecność w *Polsko-rosyjskim słowniku prawa podatkowego* we wspomnianym kontekście. Trudno stwierdzić, czy połączenia wyrazowe *приход подлежащий налогообложению* (zapis bez przecinka za słownikiem) i *облагаемый налогом приход* są rezultatem zamierzonej strategii tłumaczeniowej czy raczej wynikiem interferencji międzyjęzykowej. Można przypuszczać, że podobieństwo brzmieniowe terminów *przychód* i *приход* sprzyja bezrefleksyjnemu uznawaniu ich za całkowite ekwiwalenty, por.:

Следует заметить, что **доходов (приходов)**, полученных на территории РП [...] не объединяют с **доходами (приходами)** от других источников. Налогом [...] облагаются **приходы** лиц, не имеющих в Польше места проживания, в том числе **приходы** от лично осуществляемой [...] деятельности [...].³⁶

Zestawiając odpowiednie artykuły aktów regulujących, można zauważyć, że w zakresie znaczeniowym ros. terminu *доход* są zawarte cechy zarówno pol. *dochodu*, jak i *przychodu*. Analiza tekstów paralelnych wskazuje, że spośród trzech możliwości proponowanych w słownikach przekładowych (*доход*, *прибыль* i *приход*), uwzględnić można tylko jedną — *доход*, por.:

Opodatkowaniu podatkiem dochodowym podlegają wszelkiego rodzaju dochody [...]. (Ustawa, art. 9)	Объектом налогообложения признается доход , полученный налогоплательщиками [...]. (Kodeks, cz. 2, art. 209)
--	--

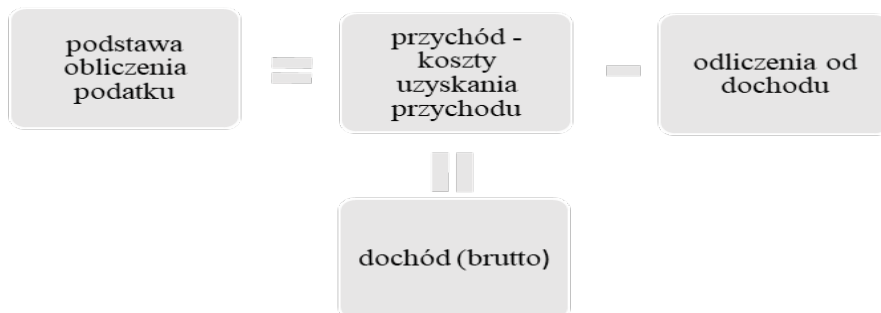
³⁵ Приход — бухг. ‘поступление денежных средств и материальных ценностей, отмечаемое в бухгалтерских книгах; соответствующая статья для регистрации таких поступлений’. С.А. Кузнецов (ред.), *Большой толковый словарь русского языка*, Норинт, Санкт-Петербург 2014, <http://www.gramota.ru/slovari/dic/> (7.02.2022); Приход — ‘величина поступления товаров, материалов, денежных средств из определенных источников за некоторый период времени. Используется преимущественно в практике учета денежных и материальных ценностей’. *Словарь экономических терминов*, <https://slovar.cc/ekon/term/2340580.html> (7.02.2022).

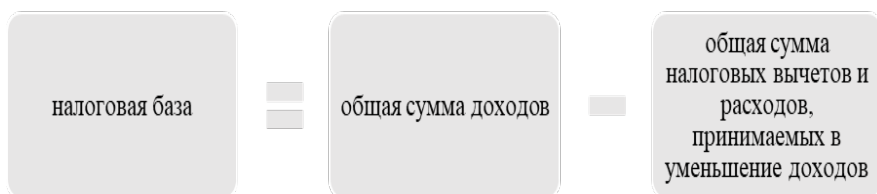
³⁶ *Юридические и налоговые правила для ведения предпринимательской деятельности в Польше*, PAiIZ, Warszawa 2004, s. 35, <https://www.paih.gov.pl> (7.02.2022).

WYBRANE PROBLEMY TŁUMACZENIA...

<p>Dochodem ze źródła przychodów [...] jest nadwyżka sumy przychodów z tego źródła nad kosztami ich uzyskania osiągnięta w roku podatkowym. [...]. (Ustawa, art. 9)</p>	<p>1. [...] доходом признается экономическая выгода в денежной или натуральной форме, учитываемая в случае возможности ее оценки и в той мере, в которой такую выгоду можно оценить, и определяемая в соответствии с главами «Налог на доходы физических лиц», «Налог на прибыль организаций» настоящего Кодекса. (Кодекс, cz. 1, art. 41)</p>
<p>Za przychody ze stosunku służbowego, stosunku pracy, pracy nakładczej oraz spółdzielczego stosunku pracy uważa się wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne oraz wartość pieniężną świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty, bez względu na źródło finansowania tych wypłat i świadczeń, a w szczególności: wynagrodzenia zasadnicze, wynagrodzenia za godziny nadliczbowe, różnego rodzaju dodatki [...].(Ustawa, art. 12)</p>	
<p>Źródłami przychodów są: 1) stosunek służbowy, stosunek pracy, w tym spółdzielczy stosunek pracy, członkostwo w rolniczej spółdzielni produkcyjnej lub innej spółdzielni zajmującej się produkcją rolną, praca nakładcza, emerytura lub renta; 2) działalność wykonywana osobiście; 3) pozarolnicza działalność gospodarcza; 4) działy specjalne produkcji rolnej; [...] 6) najem, podnajem, dzierżawa, [...] 8) odpłatne zbycie [...] nieruchomości lub ich części oraz udziału w nieruchomości [...]. (Ustawa, art. 10)</p>	<p>1. Для целей настоящей главы к доходам от источников в Российской Федерации относятся: [...] 4) доходы, полученные от сдачи в аренду или иного использования имущества, находящегося в Российской Федерации; 5) доходы от реализации: недвижимого имущества [...]; 6) вознаграждение за выполнение трудовых или иных обязанностей, выполненную работу, оказанную услугу [...]; 7) пенсии, пособия, стипендии [...]. (Кодекс, cz. 2, art. 208)</p>

W poszukiwaniu odpowiedników przekładowych polskiego terminu *przychód* (osoby fizycznej) pomocne jest rozpatrzenie zależności między pojęciami przychodu a dochodu w kontekście odmiennego sposobu określania podstawy opodatkowania osób fizycznych w Polsce i Rosji. Sporządzony w oparciu o akty normatywne (pol. Ustawa, art. 24 i ros. Kodeks, art. 210) schemat unaocznia inne rozwiązania w rosyjskim systemie podatkowym, wskazując tym samym na nieistnienie ekwiwalentu semantycznego:

Za najbardziej zbliżony odpowiednik przekładowy polskiego terminu *przychód* uznalibyśmy proponowany w niektórych słownikach termin *валовой доход* oraz podobne *общий доход* i *совокупный доход*.

Eksplikacje słownikowe wskazują, że pierwszy z nich jest używany w odniesieniu do działalności przedsiębiorstw³⁷, z kolei w znaczeniu przychodu osoby fizycznej termin ten ma poświadczenia w tekstach dotyczących jednoosobowej działalności gospodarczej lub zagranicznych rozwiązań podatkowych, por.

Валовый доход — это сумма всех доходов физического лица, полученных им в календарном году от выполнения услуг или действий, произведенных в пользу или по поручению физических и юридических лиц, независимо от формы и характера означенных услуг или действий³⁸.

При этом в налоговом законодательстве зарубежных стран выделяются такие понятия, как «**валовой доход**», «облагаемый (чистый) доход» и «необлагаемый доход»³⁹.

W celu osiągnięcia większej precyzji w przekładzie omawiany termin można rozbudować o dodatkową informację, jak proponuje się w glosariuszu terminów księgowych:

³⁷ Валовой доход — 'исчисленный в денежном выражении суммарный годовой доход предприятия, фирмы, полученный в результате производства и продажи продукции, товаров, услуг. В.д. определяется как разность между суммой денежной выручки от продажи товара и суммой материальных затрат на его производство. В.д. равен сумме заработной платы и чистого дохода (прибыли)'. *Словарь экономических терминов...* (28.02.2022).

³⁸ Письмо Госналогслужбы РФ от 20.02.1996 N НВ-6-08/112 О *Методическом пособии по учету доходов и расходов физических лиц, занимающихся предпринимательской деятельностью*, http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_9633/ffb1caa8788021a9a911045e352028c18396f0f8/ (11.02.2022).

³⁹ С.П. Павленко, *Некоторые проблемы определения объекта налогообложения по налогу на доходы физических лиц в России и за рубежом*, «Финансовое право» 2010, nr 5, s. 27–31, <https://wiselawyer.ru/poleznoe/46789-nekotorye-problemy-opredeleniya-obekta-nalogooblozheniya-nalogu-dokhody> (11.02.2022).

Валовой доход физического лица — сумма всех доходов физического лица, полученных им в календарном году от выполнения услуг или действий, произведенных в пользу или по поручению физических и юридических лиц, независимо от формы и характера означенных услуг или действий⁴⁰.

Drugi z przytoczonych wyżej wariantów tłumaczenia — *общий доход* jest synonimiczny wobec poprzedniego, ale wyraźniej nawiązuje do sformułowań z rosyjskiej deklaracji podatkowej. Łączna kwota dochodów przed odliczeniami jest w dokumencie obowiązującym od 2022 roku wpisywana w rubryce *сумма доходов*, której w starszych dokumentach odpowiadała *общая сумма доходов*. Użycie tego odpowiednika przekładowego dostosowanego do systemu odbiorcy przekładu (tzw. najbliższego ekwiwalentu naturalnego), może jednak wprowadzać go w błąd, ponieważ nie wskazuje na odmienny charakter rozwiązań w polskim systemie podatkowym:

„Najbliższe ekwiwalenty naturalne” niewątpliwie najszybciej kojarzą się odbiorcy tekstu w języku docelowym ze znanymi mu pojęciami. Nawiązywanie do systemu odbiorcy tłumaczenia jest pożyteczne, jednak pod warunkiem, że nie wprowadza go w błąd, sugerując identyczność pojęć, o których mowa w tłumaczeniu⁴¹.

Trzecia propozycja tłumaczenia to sformułowanie używane w obowiązującej kiedyś ustawie o podatku dochodowym: *Объектом налогообложения у физических лиц является совокупный доход, полученный в календарном году [...]*⁴².

Uwzględniając powyższe rozważania, w tekście przekładu przeznaczonym dla „odbiorcy bliskiego”⁴³ (specjalisty w danej dziedzinie lub osoby szczegółowo zainteresowanej omawianymi rozwiązaniami podatkowymi ze względów zawodowych) w celu oddania odmienności pojęcia przychodu i dochodu osoby fizycznej w polskim prawie podatkowym, można zaproponować trzy pary przekładowe, w pewnym stopniu różnicujące omawiane terminy i oznaczane przez nie po-

⁴⁰ *Глоссарий терминов по бухгалтерскому учету*, <https://www.lexikon.ru/dict/buh/d.html> (11.02.2022).

⁴¹ D. Kierzkowska, *Tłumaczenie prawnicze...*, s. 59.

⁴² Закон Российской Федерации *О подоходном налоге с физических лиц*, <http://pravo.gov.ru/proxy/ips/?docbody=&prevDoc=102045181&backlink=1&&nd=102013459> (11.02.2022).

⁴³ D. Kierzkowska, *Tłumaczenie prawnicze...*, s. 88–89.

jęcia, pozwalające „wyznaczyć granice semantyczne względem pojęć pokrewnych”⁴⁴:

przychód roczny — валовой / общий / совокупный годовой доход;
 dochód roczny brutto — валовой / общий / совокупный годовой облагаемый доход⁴⁵;
 dochód roczny netto (tj. po odliczeniach) — общий / совокупный годовой чистый доход.

Naturalną konsekwencją omówionych powyżej rozbieżności jest brak pełnej symetrii pomiędzy terminami wielowyrazowymi zawierającymi komponent *przychód*. Ilustrują to przykłady sformułowań z polskiego zeznania podatkowego, którym przyporządkowaliśmy odpowiednie zapisy z dokumentów rosyjskich, a także warianty przekładu zaproponowane w *Polsko-rosyjskim słowniku prawa-podatkowego*:

a) *Przychody zwolnione od podatku* — *доходы, не подлежащие налогообложению (освобожденные от налогообложения)* (Kodeks); *сумма доходов, не подлежащих налогообложению* (з-НДФЛ); w PRSP brak hasła; odnotowane tylko *dochód zwolniony z podatku* — *доход освобожденный от налога* (PRSP, zapis oryginalny bez przecinka);

b) *Koszty uzyskania przychodów* — *сумма расходов, принимаемая в уменьшение полученных доходов* (з-НДФЛ); *расходы, связанные с извлечением доходов и затраты/издержки/расходы на получение приходов* (PRSP).

Spośród tłumaczeń zamieszczonych w *Polsko-rosyjskim słowniku prawa podatkowego* tylko pierwszy można uznać za adekwatny, por.:

Под расходами понимаются фактически произведенные и документально подтвержденные **затраты, непосредственно связанные с извлечением доходов** от предпринимательской деятельности⁴⁶.

⁴⁴ Por. J. Pieńkos, *Podstawy przekładoznawstwa...*, s. 254.

⁴⁵ Por. *Облагаемый доход* — ‘часть валового дохода юридических и физических лиц, подлежащих обложению налогом. О.д. определяется путем вычета из валового дохода налогоплательщика установленных законом налоговых вычетов и льгот. тж. доход, облагаемый налогом’. *Юридическая энциклопедия*, https://yuridicheskaya_encyclopedia.academic.ru (11.02.2022).

⁴⁶ Приказ Минфина России N 86н, МНС России N БГ-3-04/430 от 13.08.2002 (с изм. от 19.06.2017) *Об утверждении Порядка учета доходов и расходов и хозяйственных операций для индивидуальных предпринимателей*, http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_38570/125d77f18ab90afb174bdcd1a34616e9e2bb891/ (12.03.2022).

Налоговый орган, применяя метод определения суммы налога, обязан учитывать все необходимые показатели, в том числе и **расходы, связанные с извлечением дохода**, профессиональные налоговые вычеты⁴⁷.

Warto jednak zauważyć, że odnotowaliśmy większą częstotliwość użycia⁴⁸ wariantywnej postaci omawianego terminu, tj. *расходы, связанные с получением дохода*:

Разность между валовым доходом (в денежной и натуральной форме), полученным в течение отчетного календарного года, и документально подтвержденными **расходами, связанными с получением этого дохода**, рассматривается как [...]⁴⁹.

Для негосударственных пенсионных фондов отдельно определяются **расходы, связанные с получением дохода** от размещения пенсионных резервов, и расходы, связанные с обеспечением уставной деятельности этих фондов⁵⁰.

Drugiej propozycji ze słownika Kapusty (*затраты/издержки/расходы на получение приходов*) zawierającej synonimiczne, wymienne (wnioskując po sposobie zapisu) komponenty nie sposób uznać za termin potencjalny z uwagi na jego niepoprawność merytoryczną (jak wykazaliśmy wcześniej w zakresie prawa podatkowego rosyjski termin *приход* nie stanowi ekwiwalentu polskiego *przychodu*). Ponadto biorąc pod uwagę nieprecyzyjnie określony zakres pojęć *затраты, издержки* i *расходы* oraz odmienne ich definiowanie

⁴⁷ Постановление Федерального арбитражного суда Западно-Сибирского округа от 27 февраля 2007 г. N Ф04-737/2007(31729-А70-7), <https://www.garant.ru/products/ipo/prime/doc/34063456/> (18.03.2022).

⁴⁸ „Расходы, связанные с получением дохода” — 21 800 выписок; „расходы, связанные с получением доходов” — 24300; „расходы, связанные с извлечением доходов” — 4860; „расходы, связанные с извлечением дохода” — 2990, <https://www.google.com/> (18.03.20022).

⁴⁹ Письмо Госналогслужбы РФ от 08.02.1995 N ЮБ-6-03/63 О Временных рекомендациях о порядке проведения документальных проверок соблюдения налогового законодательства нотариусами, занимающимися частной практикой, http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_5944/b1d9c57dbd72d3cfef7e4cb49279d2e67640f/ (18.03.20022).

⁵⁰ Федеральный закон О внесении изменений и дополнений в часть вторую Налогового кодекса Российской Федерации и некоторые другие акты законодательства Российской Федерации о налогах и сборах, а также о признании утратившими силу отдельных актов (положений актов) законодательства Российской Федерации о налогах и сборах, <http://pravo.gov.ru/proxy/ips/?docbody=&prevDoc=102123411&backlink=1&nd=102072366> (18.03.2022).

w rosyjskim prawie bilansowym i podatkowym⁵¹, ich utożsamianie nie wydaje się zasadne. Okazuje się, że błędnie utworzone terminy są również używane w publikacjach zamieszczanych na polskich stronach rządowych oraz w czasopismach branżowych⁵²:

Доход — это превышение суммы приходов над расходами на их получение, полученное в данном налоговом году; если **расходы на получение приходов** превышают сумму приходов, эта разница является ущербом⁵³.

Кроме того, каждое публично-правовое обременение новым налогом должно учитывать **расходы на получение приходов** для несущих их субъектов⁵⁴.

Размер **расходов, вычитаемых из суммы, облагаемой налогом**, для лиц, не занимающихся предпринимательской деятельностью, строго регламентирован Законом, например: 50% дохода от деятельности, связанной с использованием авторских прав⁵⁵ [...] ⁵⁶.

Podobne problemy nie pojawiają się przy poszukiwaniu ekwiwalentu terminu *podstawa opodatkowania*. Analiza tekstów paralelnych umożliwi ustalenie następujących par przekładowych: *podstawa opodatkowania / podstawa obliczenia podatku* — *налоговая база* (por. schemat s. 77–78), *podstawa obliczenia podatku* — *расчет налоговой базы* (w deklaracjach podatkowych). W słowni-

⁵¹ Т.В. Федорович, *Бухгалтерский управленческий и производственный учет: учебное пособие*, НГУЭиУ, Новосибирск 2010, s. 15, <https://infopedia.su/14xfdad.html> (18.03.2022); Por. także „Kategoria kosztów według prawa bilansowego jest pojęciem szerszym niż według prawa podatkowego, gdzie do kosztów uzyskania przychodów jednostka zalicza tylko wydatki poniesione w celu osiągnięcia przychodów albo zachowania lub zabezpieczenia źródła przychodów”. I. Franczak, *Problem rozbieżności prawa bilansowego i podatkowego w zakresie kategorii kosztów*, „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu” 2018, nr 524, s. 36.

⁵² Pomijamy inne kwestie poprawnościowe w wyimkach z cytowanych dokumentów.

⁵³ *Юридические и налоговые правила...*, s. 32. W zacytowanym fragmencie mowa o stracie, dlatego zamiast terminu *ущерб* powinno się użyć terminu *убыток*. Por. 3-НДФЛ i Kodeks.

⁵⁴ «Рынок нефти и газа в Польше» 2012, nr 7, s. 11, https://www.pwc.pl/raport_pwc_inig_2012_ru (27.01.2022).

⁵⁵ Polskiemu sformułowaniu „50% koszty uzyskania przychodów”, np. z tytułu korzystania przez twórców z praw autorskich w rosyjskiej deklaracji podatkowej odpowiada „Сумма расходов по авторским вознаграждениям, вознаграждениям за создание, исполнение или иное использование произведений науки [...]”. Załącznik 3 do formularza 3-НДФЛ.

⁵⁶ *Справочник инвестора — Польша...*, s. 120.

kach przekładowych odnajdujemy jeszcze inne postaci translandów i translatów, por.:

a) *Podstawa wymiaru podatku* — *основа размера налога* (PRSH);

Polski transland nie występuje w Ustawie ani Ordynacji, pojawia się natomiast w tekstach prasowych i wystąpieniach polityków⁵⁷. W takim brzmieniu jest również częścią eksplikacji terminu *podstawa opodatkowania*⁵⁸. Nie odnotowaliśmy żadnego przykładu użycia zaproponowanego tłumaczenia w tekstach rosyjskojęzycznych.

b) *Podstawa do opodatkowania* — *база налогообложения* (PRSP);

c) *Podstawa opodatkowania* — *база налогового обложения / база налогообложения / налоговая база* (PRSP);

Trzeci spośród zaproponowanych translatów to termin z rosyjskiego Kodeksu podatkowego, charakteryzujący się największą częstotliwością użycia w tekstach⁵⁹. W strukturze pierwszego odpowiednika został użyty zdekompresowany wyraz złożony *налогообложение*. Utworzony w ten sposób termin wygląda nienaturalnie, czego potwierdzenie stanowi znikoma częstotliwość jego użycia⁶⁰.

Na marginesie warto zwrócić uwagę na inną kwestię. W sąsiedztwie przywołanych wyżej translandów w słowniku podatkowym umieszczono hasło *podstawa do obłożenia podatkiem*, któremu przyporządkowano dwa ekwiwalenty *база/основание для обложения налогом* (PRSP). Jednostka wyjściowa w takiej postaci jest sztucznym tworem, niemającym ani statusu terminu, ani luźnego połączenia wyrazowego⁶¹. Oba warianty przekładowe są wynikiem tłumacze-

⁵⁷ Dane na podstawie wyszukiwania w Narodowym Korpusie Języka Polskiego (<http://nkjp.pl/>) oraz w wyszukiwarce Google.

⁵⁸ „Z kolei w ujęciu normatywnym podstawa opodatkowania może być rozumiana jako: 1. zespół norm prawnych regulujących instytucję podstawy opodatkowania, 2. oznaczenie wielkości podstawy opodatkowania według danego podatku, 3. ustalona w postępowaniu podatkowym w kategoriach jednostkowych i konkretnych podstawa wymiaru podatku”. N. Pelczyńska, E. Gwóźdź, *Podstawa opodatkowania*, w: *Encyklopedia Zarządzania*, https://mfiles.pl/pl/index.php/Podstawa_opodatkowania (22.03.2022).

⁵⁹ „Налоговая база” — 732 000 wyników w wyszukiwarce Google, 51 użycie w Narodowym Korpusie Języka Rosyjskiego *versus* „база налогообложения” — 40 200 wyników w Google i 2 użycia w korpusie, <https://ruscorpora.ru/new/> (18.03.2022).

⁶⁰ „База налогового обложения” — 703 w Google, brak w korpusie.

⁶¹ Termin jest „wyrazem lub połączeniem wyrazowym o specjalnie, konwencjonalnie ustalonym znaczeniu naukowym, technicznym, zawodowym”. J. Pieńkos, *Podstawy przekładoznawstwa...*, s. 212.

nia syntagmatycznego. Pierwszy z nich, mimo że rzadko używany⁶² i niebędący terminem, najpewniej zostałby odczytany przez odbiorcę docelowego jako *podstawa opodatkowania*, por.:

Для того, чтобы это было интересно и для работников, и для работодателей, мы предусмотрим соответствующие стимулы: они будут уменьшать **налоговую базу для обложения налогом** на доходы физических лиц с одной стороны, а для работодателей будут уменьшать налогообложение прибыли⁶³.

Это значит, что **база для обложения налогом**, рассчитываемая как уменьшенные на расходы доходы, может быть сокращена на 1 200 000 руб. (1 000 000 + 200 000) за отчетный период.; На какую сумму расходов можно уменьшить **базу для обложения налогом**?⁶⁴.

Государство предусмотрело возможность уменьшить **налогооблагаемую базу** от продажи жилья с помощью предоставления налогового вычета. Уменьшение **базы, облагаемой налогом**, можно произвести двумя вариантами на выбор: вариант №1 — из налогооблагаемой базы вычитается 2 миллиона рублей, и от оставшейся суммы выплачивается 13-и процентный налог. Пример: продано жилье за 3 миллиона рублей, отнимаем 2 миллиона налогового вычета, остается **база для обложения налогом**, равная 1 миллиону рублей⁶⁵.

Drugi ekwiwalent — *основание для обложения налогом* — oznacza *przedmiot opodatkowania*, czyli ros. *объект налогообложения* (np. majątek, dochód, zysk, sprzedaż), a nie jego podstawę (tj. np. wysokość dochodu). Co ciekawe, w innym miejscu tego samego słownika odnotowano hasło *przedmiot opodatkowania*, ale tym razem tworzy ono parę przekładową z kalką językową *предмет налогообложения*, posiadającą nieco inne znaczenie⁶⁶.

Pojęcia *podstawy opodatkowania* i *przedmiotu opodatkowania* są rozróżniane zarówno w polskim, jak i w rosyjskim prawie podatko-

⁶² Brak wyników w korpusie, ok 1500 wyników w wyszukiwarce Google.

⁶³ <https://ria.ru/20180625/1523381253.html> (22.03.2022).

⁶⁴ https://nalog-nalog.ru/usn/usn_dohody/st_346_nk_rf_voprosy_i_otvety/ (22.03.2022).

⁶⁵ <https://extrobank.ru/kak-poluchit-nalogovyj-vychet-pri-pokupke-kvartiry-v-2019/> (22.03.2022).

⁶⁶ „Понятию «Объект налогообложения» близок по значению термин «предмет налогообложения». Напр., объектом налога на землю является право собственности на земельный участок, а не земельный участок непосредственно (он — предмет налогообложения)”. А.Я. Сухарев и др. (ред.), *Большой юридический словарь*, Инфра-М, Москва 2003, <https://dic.academic.ru/dic.nsf/lower/16631> (22.03.2022).

wym, zatem przy ustalaniu nazywających je terminów tłumacz — jak podkreśla Jerzy Pieńkos — „powinien upewnić się, czy odpowiadają one tej samej definicji, przy czym nie oznacza to, że terminy muszą w jakimkolwiek języku odtwarzać te same elementy definicji”⁶⁷, por.:

Plekoć w ustawie jest mowa o ustawach podatkowych — rozumie się przez te ustawy dotyczące podatków, opłat oraz niepodatkowych należności budżetowych określające podmiot, **przedmiot opodatkowania**, powstanie obowiązku podatkowego, **podstawę opodatkowania**, stawki podatkowe oraz regulujące prawa i obowiązki organów podatkowych, podatników, płatników i inkasentów, a także ich następców prawnych oraz osób trzecich [...] (Ordynacja, art. 3).

Объект налогообложения — реализация товаров (работ, услуг), имущество, прибыль, доход, расход или иное обстоятельство, имеющее стоимостную, количественную или физическую характеристику, с наличием которого законодательство о налогах и сборах связывает возникновение у налогоплательщика обязанности по уплате налога (Кодекс, cz. 1, art. 38).

Налоговая база представляет собой стоимостную, физическую или иную характеристики объекта налогообложения (Кодекс, cz. 1, art. 53).

W związku z wyraźnym chaosem terminologicznym, niejednoznacznością oraz nieprecyzyjnością translądów i translátów pojawiają się wątpliwości dotyczące znaczenia, jakie autor słownika przypisuje poszczególnym jednostkom przekładowym oraz nieufność wobec proponowanych rozwiązań translatorskich. Już nieliczne zacytowane przykłady pozwalają sądzić, że podczas tworzenia terminów nie przestrzegano ani zasady adekwatności, zgodnie z którą termin powinien jednoznacznie uwydatniać istotne cechy odpowiadającego mu pojęcia, ani zasady jednomianowości, która wymaga, by jednemu pojęciu odpowiadał jeden termin⁶⁸.

Na zakończenie tego krótkiego przeglądu chcemy zwrócić uwagę na jeszcze jeden termin występujący w aktach normatywnych oraz zeznaniach podatkowych, tj. *płatnik* (np. *zaliczka pobrana przez płatnika*). Zarówno w polskim, jak i rosyjskim systemie podatkowym rozróżnia się pojęcia *podatnika* i *płatnika*:

Podatnikiem jest osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej, podlegająca na mocy ustaw podatkowych obowiązkowi podatkowemu (Ordynacja, art. 7).

Платником jest osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej, obowiązana na podstawie przepisów prawa podat-

⁶⁷ J. Pieńkos, *Podstawy przekładoznawstwa...*, s. 214.

⁶⁸ Tamże, s. 237.

kowego do obliczenia i pobrania od podatnika podatku i wpłacenia go we właściwym terminie organowi podatkowemu (Ordynacja, art. 8).

Участниками отношений, регулируемых законодательством о налогах и сборах, являются: 1) организации и физические лица, признаваемые в соответствии с настоящим Кодексом **налогоплательщиками**, плательщиками сборов, плательщиками страховых взносов; 2) организации и физические лица, признаваемые в соответствии с настоящим Кодексом **налоговыми агентами** (Кодекс, cz. 1, art. 9).

Налоговыми агентами признаются лица, на которых в соответствии с настоящим Кодексом возложены обязанности по исчислению, удержанию у налогоплательщика и перечислению налогов в бюджетную систему Российской Федерации (Кодекс, cz.1, art. 24).

Zakresy pojęciowe odpowiednich terminów pokrywają się, co pozwala na ustalenie następujących par przekładowych: *podatnik* — *налогоплательщик* oraz *płatnik* — *налоговый агент*. Słowniki przekładowe nie odnotowują takich odpowiedników, por.: *płatnik* — *плательщик* (PRSP, PRSH, PRSBG); *płatnik podatków* — *плательщик налогов, налогоплательщик* (PRSH, PRSBG); *płatnik podatku* — *налогоплательщик, носитель налога, плательщик налога* (PRSP); *płatnik podatku dochodowego* — *плательщик подоходного налога (ППН)* (PRSP).

Jedna z propozycji słownikowych wymagałaby uściślenia, ponieważ terminy *налогоплательщик* i *носитель налога* nie są równoznaczne. Pierwszy z nich oznacza *podatnika formalnego*, czyli takiego, który na mocy ustawy jest zobowiązany do uiszczenia podatku i rozliczenia się z niego z organem podatkowym. Drugiemu odpowiada polski termin *podatnik rzeczywisty*, którym może być zarówno podatnik formalny (jeśli ponosi ekonomiczny ciężar podatku), jak i inny podmiot, który faktycznie płaci podatek, tj. nabywca towaru lub usługi (taka sytuacja ma miejsce w przypadku podatków pośrednich — akcyzowego lub od towarów i usług oraz w sytuacji przerzucalności podatku)⁶⁹.

Ponadto po raz kolejny autor słownika podatkowego uzupełnia translat utworzonym przez siebie akronimem. Powody takiej decyzji trudno wyjaśnić, natomiast konsekwencje ewentualnego użycia go w przekładzie można z łatwością wskazać. *ППН* to istniejący w języ-

⁶⁹ P. Smoleń, W. Wójtowicz (red.), *Prawo podatkowe*, C.H. Beck, Warszawa 2021, s. 32–33; И.С. Букина, *Налогоплательщик*, в: *Большая российская энциклопедия*, <https://bigenc.ru/economics/text/2246979> (28.03.2022).

ku rosyjskim skrótowiec, natomiast żadne z dwudziestu jeden jego wyjaśnień nie odnosi się do podatków⁷⁰.

Warto przy okazji nadmienić, że rosyjski termin *налоговый агент* (tj. płatnik) jest tłumaczony jako *agent podatkowy* (RPSH) lub *agent <urzędnik> podatkowy <skarbowy>* (SF), których to ekwiwalentów w zakresie podatku dochodowego nie można uznać za adekwatne. Polskie prawo podatkowe ustanawia jedynie instytucję *przedstawiciela podatkowego* dla podatnika VAT, który nie posiada siedziby działalności gospodarczej lub stałego miejsca prowadzenia działalności na terytorium Polski⁷¹.

W oparciu o przeprowadzone analizy można sformułować kilka spostrzeżeń na temat ustalania par przekładowych dla terminologii specjalistycznej oraz rozwiązań translatorskich zawartych w źródłach leksykograficznych. Zaobserwowaliśmy, że niektóre z proponowanych w słownikach odpowiedników przekładowych w rzeczywistości nimi nie są. Bywa, że hasło słownikowe nie ma charakteru terminologicznego, a to samo pojęcie oznaczane jest przez różne terminy. Niektóre jednostki języka wyjściowego są uznawane za bezekwiwalentowe i tłumaczone dosłownie, w sytuacji gdy istnieje ekwiwalent funkcjonalny, który z powodzeniem może zostać zastosowany w danym kontekście. Interferencja międzyjęzykowa prowadzi do tworzenia odpowiedników mało zrozumiałych dla odbiorców wtórnych, albo wręcz wprowadzających ich w błąd. Zasadniczym problemem jest brak kwalifikatorów terminologicznych w słownikach pozwalających ustalić właściwy zakres referencji translatów. Umieszczenie takiej informacji byłoby szczególnie pożądane przy podawaniu wielu obcojęzycznych odpowiedników, które wskutek braku wyróżnienia graficznego tworzą mylne wrażenie pozostawiania w relacjach synonimicznych. Odrębną kwestią jest dezaktualizacja danych słownikowych. Warto weryfikować, czy odnotowane w źródłach leksykograficznych translaty odpowiadają aktualnemu stanowi prawnemu. Użytkownicy dwujęzycznych słowników specjalistycznych powinni zatem kierować się zasadą ograniczonego zaufania wobec proponowanych w nich rozwiązań translatorskich. Mając na względzie różną jakość publikowanych w Polsce informatorów czy czasopism rosyj-

⁷⁰ *Sokr.ru...*, <https://www.sokr.ru/ПППН> (28.03.2022).

⁷¹ *Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług*, art. 18a i 18b, <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/podatek-od-towarow-i-uslug-17086198/art-18-b> (18.03.2022).

skojęzycznych, również i z tego typu źródeł terminologii specjalistycznej nie można korzystać bezrefleksyjnie.

W procesie poszukiwania ekwiwalentów dla terminologii podatkowej niezbędne jest porównywanie tekstów paralelnych, chociażby dlatego, że stanowią one źródło zalecanych w tłumaczeniu terminów urzędowych⁷². Oczywiście zastosowanie ekwiwalentów naturalnych jest możliwe pod warunkiem braku zasadniczych różnic między poszczególnymi systemami prawnymi. Ekwiwalent funkcjonalny nie powinien przecież zacierać „związku treści tłumaczenia z kulturą języka źródłowego”⁷³.

Na wybór ekwiwalentu wpływa niewątpliwie aspekt pragmatyczny, tj. funkcja tekstu przekładu oraz potrzeby odbiorcy docelowego⁷⁴. Jednak nawet wtedy, kiedy przekład ma być jedynie „ofertą informacji”⁷⁵, nie zwalnia to z obowiązku przygotowania jej w sposób zrozumiały i merytorycznie poprawny. Tekst przekładu powinien oddawać treści poznawcze tekstu źródłowego oraz zagwarantować możliwość właściwej interpretacji opisanych w nim regulacji prawnych⁷⁶.

Omówione przez nas problemy tłumaczeniowe świadczą o tym, że nie istnieje jedna złota reguła dotycząca ustalania par przekładowych dla leksyki specjalistycznej. Zarówno strategia tłumaczenia „źródłopodobnego”, jak i dynamicznego ma pewne wady i zalety. W kwestii tłumaczenia terminów prawnych podzielamy pogląd Barbary Kielar, że „należy stosować pary ekwiwalentów ustawionych na skali «formalny – funkcjonalny», wykorzystując je w zależności od oceny czynników komunikacyjnych występujących w danym układzie translacyjnym”⁷⁷.

REFERENCES

Biznes po-pol'ski. Delovoy spravochnik – rukovodstvo. Warszawa: PAIIZ S.A., Ernst&Young, 2007 [*Бизнес по-польски. Деловой справочник – руководство*].

⁷² D. Kierzkowska (red.), *Kodeks tłumacza...*, s. 91–92.

⁷³ Tamże, s. 95.

⁷⁴ Por. B. Kielar, *TS w układzie międzynarodowej komunikacji zawodowej...*, s. 129.

⁷⁵ Tamże, s. 131.

⁷⁶ Por. J. Pieńkos, *Podstawy przekładoznawstwa...*, s. 268; В.М. Нестерович, *Проблемы перевода юридических терминов*, «Право и управление. XXI век» 2011, nr 2, s. 77, <http://pravo.mgimo.ru/razdely/nauchnaya-zhizn/problemy-perevoda-yuridicheskikh-terminov> (3.02.2022).

⁷⁷ B. Kielar, *TS w układzie międzynarodowej komunikacji zawodowej...*, s. 132.

- Warszawa: PAiIZ S.A., Ernst&Young, 2007 <https://www.paih.gov.pl/files/?id_plik=9636>].
- Bol'shaya rossiyskaya entsiklopediya* [Большая российская энциклопедия, <<https://bigenc.ru/economics/text/2246979>>].
- Encyklopedia zarządzania* <https://mfiles.pl/pl/index.php/Podstawa_opodatowania>].
- Fedorovich, Tat'yana Vladimirovna. *Bukhgalterskiy upravlencheskiy i proizvodstvennyy uchet: uchebnoye posobiye*. Novosibirsk: NGUEIU, 2010 [Федорович, Татьяна Владимировна. *Бухгалтерский управленческий и производственный учет: учебное пособие*. Новосибирск: НГУЭиУ, 2010 <<https://infopedia.su/14xfdad.html>>].
- Fisher, Stenli, and Dornbush, Rudiger, Shmalenzi, Richard. *Ekonomika*. Transl. Sapova, S.S. Moskva: Delo Ltd., 1995 [Фишер, Стенли, Дорнбуш, Рудигер, Шмалензи, Ричард. *Экономика*. Пер. Сапова, С.С. Москва: Дело Лтд., 1995 <<https://economy-ru.info/info/81664/>>].
- Franczak, Iwona. "Problem rozbieżności prawa bilansowego i podatkowego w zakresie kategorii kosztów." *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu* 2018, nr 524: 35–43.
- Glossarij terminov po bukhgalterskomu uchetu* [Глоссарий терминов по бухгалтерскому учету <<https://www.lexikon.ru/dict/buh/d.html>>].
- Jochym-Kuliszkowa, and Ludwika, Kossakowska, Elżbieta. *Słownik rosyjsko-polski Biznes i gospodarka*. Warszawa: PWN, 2009.
- Jochym-Kuliszkowa, and Ludwika, Kossakowska, Elżbieta, Stawarz, Stanisław. *Polsko-rosyjski słownik handlowy*. Warszawa: PWN, 1995.
- Jochym-Kuliszkowa, and Ludwika, Kossakowska, Elżbieta. *Rosyjsko-polski słownik handlowy*. Warszawa–Kraków: PWN, 1996.
- Jochym-Kuliszkowa, and Ludwika, Kossakowska, Elżbieta. *Słownik polsko-rosyjski. Biznes i gospodarka*. Warszawa: PWN, 2009.
- Kapusta, Piotr. *Polsko-rosyjski słownik prawa podatkowego*. Kraków: Dr Lex, 2011.
- Kielar, Barbara. "O prawie i jego językach." *Komunikacja specjalistyczna*, 2009, vol. 2: 43–52.
- Kielar, Barbara. "TS w układzie międzynarodowej komunikacji zawodowej (na przykładzie tłumaczenia tekstów prawnych)." Kielar, Barbara, Gruzca, Sambor (eds.). *Języki specjalistyczne 3: Lingwistyczna identyfikacja tekstów specjalistycznych*. Warszawa: Katedra Języków Specjalistycznych Uniwersytetu Warszawskiego, 2003: 121–133.
- Kielar, Barbara. *Zarys translatoryki*. Warszawa: Katedra Języków Specjalistycznych Uniwersytetu Warszawskiego, 2003.
- Kierzkowska, Danuta. *Tłumaczenie prawnicze*. Warszawa: Wydawnictwo TEPIS, 2002.
- Kierzkowska, Danuta (ed.). *Kodeks tłumacza przysięgłego z komentarzem*. Warszawa: TEPIS, 2005.
- Konopielko, Bronisława. *Słownik finansowy rosyjsko-polski*. Wrocław: Wyd. Uniwersytetu Wrocławskiego, 1996.
- Kozłowska, Zofia. *O przekładzie tekstu naukowego (na materiale tekstów językoznawczych)*. Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, 2007.
- Kuznetsov, Sergey Aleksandrovich (ed.). *Bol'shoy tolkovyy slovar' russkogo yazyka*. Sankt-Peterburg: Norint, 2014 [Александрович, Сергей (ред.). *Большой толковый словарь русского языка*. Санкт-Петербург: Норинт, 2014 <<http://www.gramota.ru/slovari/dic/>>].

- Lubocha-Kruglik, Jolanta, and Zobek, Teresa, and Zych, Anna. *Rosyjsko-polski słownik tematyczny Ekonomia*. Warszawa: PWN, 2001.
- Lukszyn, Jurij, and Zmarzer Wanda (eds.). *Podręczny polsko-rosyjski słownik biźnesmena*. Warszawa: Difin, 2004.
- Nalogovyy kodeks Rossiyskoy Federatsii* [*Налоговый кодекс Российской Федерации* <<http://pravo.gov.ru/proxy/ips/?docbody=&nd=102054722>>].
- Narodowy Korpus Języka Polskiego* <<http://nkjp.pl/>>.
- Natsional'nyy korpus russkogo yazyka* [*Национальный корпус русского языка* <https://ruscorpora.ru/new/>].
- Nesterovich, Vasilii Mikhaylovich. "Problemy perevoda yuridicheskikh terminov." *Pravo i upravleniye. XXI vek*, 2011, vol. 2, [Нестерович, Василий Михайлович. "Проблемы перевода юридических терминов." *Право и управление. XXI век*, 2011, no. 2 <<http://pravo.mgimo.ru/razdely/nauchnaya-zhizn/problemy-perevoda-yuridicheskikh-terminov>>].
- Ozhegov, Sergey Ivanovich, and Shvedova, Nataliya Yul'yevna. *Tolkovyy slovar' russkogo yazyka*. Moskva: Azbukovnik, 2003 [Ожегов, Сергей Иванович, Шведова, Наталия Юльевна. *Толковый словарь русского языка*. Москва: Азбуковник, 2003].
- Pavlenko, Svetlana Petrovna. "Nekotoryye problemy opredeleniya ob'ekta nalogooblozheniya po nalogu na dokhody fizicheskikh lits v Rossii i za rubezhom." *Finansovoye pravo*, 2010, vol. 5: 27–31 [Павленко, Светлана Петровна. "Некоторые проблемы определения объекта налогообложения по налогу на доходы физических лиц в России и за рубежом." *Финансовое право*, 2010, no. 5: 27–31 <<https://wiselawyer.ru/poleznoe/46789-nekotorye-problemy-opredeleniya-obekta-nalogooblozheniya-nalogu-dokhody>>].
- Pieńkos, Jerzy. *Podstawy juryslingwistyki. Język w prawie – prawo w języku*. Warszawa: Oficyna Prawnicza Muza SA, 1999.
- Pieńkos, Jerzy. *Podstawy przekładoznawstwa: od teorii do praktyki*. Kraków: Zakamycze, 2003.
- Rosja – przewodnik po rynku*. Warszawa: Polska Agencja Inwestycji i Handlu S.A., 2018 <<https://www.paih.gov.pl/publikacje/eksport>>.
- Rynek ropy i gazu w Pol'she*, 2012, vol. 7 [*Рынок нефти и газа в Польше*, 2012, no. 7 <https://www.pwc.pl/raport_pwc_inig_2012__ru>].
- Slovar' ekonomicheskikh terminov* [*Словарь экономических терминов* <<https://slovar.cc/ekon/term/2340580.html>>].
- Smoleń, Paweł, Wójtowicz, Wanda (eds.). *Prawo podatkowe*. Warszawa: C.H. Beck, 2021.
- Sokr.ru. Slovar' sokrashcheniy russkogo yazyka* [*Sokr.ru. Словарь сокращений русского языка* <<https://www.sokr.ru/ЛПД>>].
- Spravochnik investora – Pol'sha – Pravila biznesa*. Warszawa: Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych oraz JP Weber Dudarski Sp. k., 2009 [*Справочник инвестора – Польша. Правила бизнеса*. Warszawa: Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych oraz JP Weber Dudarski Sp. k., 2009 <<https://www.paih.gov.pl>>].
- Spravochnik investora – Pol'sha – Pravila vedeniya biznesa*. Warszawa: Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych oraz JP Weber Dudarski Sp. k., 2016 [*Справочник инвестора – Польша – Правила ведения бизнеса*. Warszawa: Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych oraz JP Weber Dudarski Sp. k., 2016. <https://www.paih.gov.pl/publikacje/jak_prowadzic_dzialalnosc_gospodarcza_w_Polsce>].

WYBRANE PROBLEMY TŁUMACZENIA...

Sukharev, Aleksandryakovlevich et al. (eds.). *Bol'shoy yuridicheskiy slovar'*. Moskva: Infra-M, 2003 [Сухарев, Александр Яковлевич и др. (ред.). *Большой юридический словарь*. Москва: Инфра-М, 2003 <<https://dic.academic.ru/dic.nsf/lower/16631>>].

Ustawa z dnia 26 lipca 1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych <<https://dziennikustaw.gov.pl/DU/2021/1128>>.

Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. ordynacja podatkowa <<https://dziennikustaw.gov.pl/du/2019/900>>.

Vulfel, Char'l'z. *Entsiklopediya bankovskogo dela i finansov*. Transl. Manzerov, B.Ye. et al. Moskva: Fedorov, 2000 [Вулфел, Чарльз. *Энциклопедия банковского дела и финансов*. Пер. Манзеров, Б.Е. и др. Москва: Федоров, 2000 <https://banking_finance.academic.ru>].

Yuridicheskaya entsiklopediya [Юридическая энциклопедия <https://yuridicheskaya_encyclopediya.academic.ru>].

Yuridicheskiye i nalogovyye pravila dlya vedeniya predprinimatel'skoydeyatelnosti v Pol'she. Warszawa: PAiIZ, 2004 [Юридические и налоговые правила для ведения предпринимательской деятельности в Польше. Варшава: PAiIZ, 2004 <<https://www.paih.gov.pl>>].

Zakon Rossiyskoy Federatsii O podokhodnom naloge s fizicheskikh lits [Закон Российской Федерации О подоходном налоге с физических лиц <<http://pravo.gov.ru/proxy/ips/?docbody=&prevDoc=102045181&backlink=1&&nd=102013459>>].

Żmigrodzki, Piotr (ed.), *Wielki słownik języka polskiego* <<https://wsjp.pl/>>.